

Věc C-427/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

10. září 2020

Předkládající soud:

Finanzgericht Hamburg (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

1. září 2020

Žalobkyně:

Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG

Žalovaný:

Hauptzollamt Kiel

Finanzgericht Hamburg (finanční soud v Hamburku, Německo)

Usnesení

ve věci

Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG

[OMISSIS] Bargteheide

– žalobkyně –

[OMISSIS]

p r o t i

Hauptzollamt Kiel,

[OMISSIS] Kiel

– žalovanému –

o h l e d n ě

úročení vráceného cla

Gemeinsame Senat Finanzgericht Hamburg für die Länder Freie und Hansestadt Hamburg, Niedersachsen und Schleswig-Holstein (společný senát finančního soudu v Hamburku pro spolkové země Hamburk, Dolní Sasko a Šlesvicko-Holštýnsko), 4. senát, dne 1. září 2020 [OMISSIS]

[OMISSIS]

rozhodl:

I. Řízení se přerušuje do doby, než Soudní dvůr Evropské unie rozhodne o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

II. Soudnímu dvoru Evropské unie se předkládá k rozhodnutí následující předběžná otázka týkající se výkladu aktů přijatých unijními orgány:

Jedná se o porušení unijního práva jakožto podmínku nároku na úroky plynoucího z unijního práva, který stanovil Soudní dvůr Evropské unie, i tehdy, jestliže orgán členského státu stanoví clo v rozporu s platnými ustanoveními unijního práva a vnitrostátní soud konstatuje porušení tohoto práva?

[OMISSIS]

Skutkový stav:

- 1 Účastníci řízení se neshodují v otázce úročení cla, které žalovaný Hauptzollamt (hlavní celní úřad) dodatečně vybral od žalobkyně, ale které žalobkyni v návaznosti na pravomocné soudní rozhodnutí vrátil
- 2 Žalobkyně dovážela z Tajwanu tzv. hákové svorky používané k výrobě psích vodítek. Po kontrole na místě měl celní úřad za to, že na rozdíl od prohlášení žalobkyně musí být s tímto zbožím zacházeno nikoli jako se spadajícím do čísla 8308 (s celní sazbou 2,7 %) kombinované nomenklatury (KN), ale jako se spadajícím do čísla 7907 (s celní sazbou 5 %). Dvěma celními výměry celní úřad dodatečně vyměřil clo, které žalobkyně následně zaplatila.
- 3 Rozsudkem ze dne 20. června 2017 [OMISSIS] Bundesfinanzhof (Spolkový finanční soud) oba dodatečné celní výměry zrušil z důvodu, že dodatečný výběr dovozního cla byl protiprávní, jelikož zboží mělo být zařazeno do čísla 8308 KN. Bundesfinanzhof nepodal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru Evropské unie.
- 4 Celní úřad vrátil žalobkyni dovozní clo, které zaplatila. Zamítl nicméně návrh žalobkyně na zaplacení úroků z cla, které zaplatila, a to za období od jeho zaplacení do jeho vrácení.

- 5 Po neúspěšném námitkovém řízení podala žalobkyně žalobu. V průběhu řízení přiznal celní úřad žalobkyni úroky za období od podání žaloby proti dodatečným celním výměrům (září 2014) do vrácení dovozního cla, které zaplatila (říjen 2017). V tomto ohledu již není důvodné ve věci samé dále rozhodovat. Účastníci řízení se dále neshodují v tom, zda žalobkyně může požadovat úroky rovněž za období od zaplacení protiprávně požadovaného dovozního cla (březen 2014) do podání žaloby proti dodatečným celním výměrům (září 2014).

Odůvodnění:

- 6 [OMISSIS]
- 7 Senát přerušuje řízení [OMISSIS] a na základě čl. 267 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) předkládá Soudnímu dvoru Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) z důvodu pochybností o právním posouzení věci předběžnou otázku uvedenou ve výroku.

I. Právní rámec

- 8 Pro rozhodnutí sporu jsou relevantní následující ustanovení:

1. Vnitrostátní předpisy

- 9 **Abgabenordnung** (daňový řád, AO) ve znění zveřejněném dne 1. října 2002 (Bundesgesetzblatt (spolková sbírka zákonů) I, s. 3866) stanoví:

§ 1 Působnost

1) Tento zákon platí pro všechny daně, včetně vrácení daní, jež jsou upraveny spolkovým právem nebo právem Evropské unie, pokud je spravují spolkové finanční orgány nebo finanční orgány spolkových zemí. Tento zákon se použije pouze tehdy, nestanoví-li právo Evropské unie jinak.

[...]

3) Na vedlejší daňová plnění se ustanovení tohoto zákona použijí obdobně, nestanoví-li právo Evropské unie jinak [...].

§ 3 Daně a vedlejší daňová plnění

1) Daně jsou peněžitými plněními, která nejsou protiplněním za konkrétní plnění a která jsou uložena územně správním celkem za účelem získání příjmů všem, kterých se týká zákonem stanovená daňová povinnost. Získání příjmů může být přitom vedlejším účelem.

[...]

3) Dovozní a vývozní clo podle čl. 5 bodů 20 a 21 unijního celního kodexu Unie jsou daněmi ve smyslu tohoto zákona [...].

4) Vedlejšími daňovými plněními jsou [...] úroky podle § 233 až 237..... [a] úroky z dovozního a vývozního cla podle čl. 5 bodů 20 a 21 unijního celního kodexu Unie [...].

§ 37 Nároky z titulu daňových závazkových vztahů

1) Nároky z titulu daňových závazkových vztahů jsou daňové nároky, nároky na vrácení daně, nároky z ručení, nároky na vedlejší daňové plnění, nároky na vrácení daně podle odstavce 2, jakož i nároky na vrácení daně stanovené zvláštními daňovými zákony.

2) Byly-li daň, daňová náhrada, částka zajištěná ručením nebo vedlejší daňové plnění zaplacený nebo vráceny bez právního důvodu, má osoba, na jejíž účet se platba uskutečnila, vůči příjemci plnění nárok na vrácení zaplacené nebo vrácené částky. [...]

§ 233 Zásada

Nároky z titulu daňových závazkových vztahů (§ 37) se úročí pouze tehdy, stanoví-li tak zákon. [...]

§ 236 Soudně stanovené úroky z vrácených částek

1) Pokud se stanovená daň pravomocným soudním rozhodnutím nebo na základě takového rozhodnutí sníží nebo je přiznáno vrácení daně, úročí se částka, jež má být vrácena, s výhradou odstavce 3 ode dne započetí soudního řízení do dne vyplacení. [...]

2. Ustanovení unijního práva

10 a) **celní kodex** (CK): Nařízení Rady č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. 1992, L 302, s. 1) ve znění pozdějších předpisů:

Článek 241

Pokud celní orgány vrátí dovozní nebo vývozní clo nebo úvěrový úrok či úrok z prodlení vybraný při zaplacení cla, nejsou povinny platit úroky. Úrok však musí být zaplacen, jestliže

- rozhodnutí o vyhovění žádosti o vrácení cla nebylo vykonáno do tří měsíců od jeho přijetí,
- tak stanoví vnitrostátní předpisy.

[...]

- 11 **b) unijní celní kodex Unie (UCK):** Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (Úř. věst. 2013, L 269, s. 1) ve znění pozdějších předpisů:

Článek 116

1. Jsou-li splněny podmínky stanovené v tomto oddíle, částky dovozního nebo vývozního cla se vracejí nebo promíjejí z kteréhokoliv z těchto důvodů:

- a) přeplatky na částkách dovozního nebo vývozního cla;

[...]

6. Pokud celní orgány clo vrátí, nejsou povinny platit úrok.

[...]

II. Relevance předběžné otázky pro rozhodnutí

- 12 Z hlediska unijního práva je sporné, zda žalobkyně může požadovat úroky za období od zaplacení dovozního cla, které celní úřad dodatečně protiprávně vybral, do podání žaloby proti dodatečným celním výměrům. Takový nárok nemá ve vnitrostátním právu právní základ. Žalobkyně se nemůže na podporu svého návrhu dovolávat ustanovení § 236 odst. 1 AO, které jako jediné může být v tomto rámci zohledněno, jelikož toto ustanovení zakládá nárok pouze na úroky za období od podání žaloby do vrácení dovozního cla. Celní úřad navíc tento nárok již uspokojil. Úspěch žaloby tak závisí na tom, zda může žalobkyně založit svůj návrh na zaplacení úroků na Soudním dvorem formulovaném nároku na úroky plynoucím z unijního práva. Předkládající senát má však pochybnosti o tom, zda podmínky nároku na úroky, které Soudní dvůr vyvodil z unijněprávní zásady efektivity, jsou splněny i v takové situaci, jako je situace v projednávané věci, jestliže orgán členského státu stanoví clo v rozporu s platnými ustanoveními unijního práva a vnitrostátní soud konstatuje porušení tohoto práva.

III. Právní úvahy senátu

- 13 Soudní dvůr naposledy v rozsudku ze dne 18. ledna 2017, Wortmann (C-365/15, výrok), rozhodl, že byla-li daň vybrána v rozporu s unijním právem, mají členské státy na základě unijního práva povinnost zaplatit jednotlivcům, kteří mají nárok na vrácení zaplacených částek, příslušné úroky plynoucí ode dne, kdy tito jednotlivci odvedli vrácené clo. Uvedená judikatura Soudního dvora následuje po řadě rozhodnutí, kterými Soudní dvůr uložil členským státům na základě unijního práva nejen vrátit odvody vybrané v rozporu s unijním právem, ale rovněž nahradit jednotlivcům ztráty vzniklé nemožností disponovat peněžními částkami (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 27. září 2012, Zuckerfabrik Jülich, spojené věci C-113/10, C-147/10 a C-234/10, bod 65, a ze dne 18. dubna 2013, Irimie, C-

565/11, bod 28). Výše uvedené rozsudky mají společné to, že v nich Soudní dvůr rozhodl o neplatnosti nebo zrušení vnitrostátního nebo unijního právního základu povinnosti zaplacení odvodu. Jeho vrácení vždy spočívalo na nesprávném právním posouzení ze strany členského státu nebo Unie.

- 14 Projednávaný spor se naopak vyznačuje tím, že vrácení dovozního cla bylo způsobeno nikoliv nesprávným právním posouzením Unie nebo členského státu, ale skutečností, že orgán členského státu nesprávně – tedy chybně – použil platné sekundární unijní právo. Jinými slovy, vrácení dovozního cla spočívalo na nesprávném uplatnění práva.
- 15 Předkládající senát již ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené Soudnímu dvoru 26. srpna 2020 uvedl, že z judikatury Soudního dvora, podle které jsou členské státy povinny vrátit odvody vybrané v rozporu s unijním právem spolu s úroky, vyvozuje základní úvahu, že účinky unijních nebo vnitrostátních aktů nesmí v zásadě přetrvávat, pokud Soudní dvůr prohlásí tyto akty za neplatné nebo je zruší z důvodu porušení unijního práva (*arg. e contrario* ve vztahu k čl. 264 druhému pododstavci SFEU). Na základě této úvahy mají jednotlivci právo nejen na vrácení protiprávně vybraných odvodů, ale rovněž na zaplacení příslušných úroků (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 2012, Zuckerfabrik Jülich, spojené věci C-113/10, C-147/10 a C-234/10, bod 65; v tomto smyslu již rozsudek Soudního dvora ze dne 12. prosince 2006, Test Claimant in the FII Group Litigation, C- 446/04, bod 205). Pouze tak by totiž mohl být obnoven stav, který by existoval, kdyby akt, kterým se provádí unijní nařízení, které bylo později prohlášeno za neplatné nebo zrušené, nebo kterým se provádí vnitrostátní daňový zákon neslučitelný s unijním právem, nebyl přijat (v tomto ohledu viz rovněž stanovisko generálního advokáta P. Sanchez-Bordony, C-365/15, bod 66).
- 16 Naproti tomu se v projednávaném sporu jedná nikoliv o obnovení plné účinnosti unijního práva, ale o opravu individuálního rozhodnutí orgánu členského státu, který v konkrétním případě nesprávně použil relevantní a platné sekundární unijní právo. To, zda a za jakých podmínek dojde k opravě individuálního rozhodnutí, by však mohlo záviset především na vnitrostátním právu, které osobě podléhající dané jurisdikci v konkrétním případě přiznává nárok na soudem stanovené úroky pouze za období od podání žaloby proti dodatečnému celnímu výměru do vrácení zaplacených cel.
- 17 Nicméně ve věci Littlewoods Retail a další (rozsudek ze dne 19. července 2012, C-591/10), která se týkala situace, kdy osoba povinná k dani zaplatila přeplatek na DPH vybraný členským státem v rozporu s pravidly unijního práva v oblasti DPH, Soudní dvůr rovněž rozhodl, že členské státy jsou povinny vrátit částky daně vybrané v rozporu s unijním právem spolu s úroky (bod 26). Ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Littlewoods Retail a další, nevyplývalo porušení unijního práva z ustanovení vnitrostátního ani unijního práva, které by později Soudní dvůr prohlásil za nepoužitelné nebo neplatné. Porušení unijního práva spočívalo v omylu stanoveném příliš vysokém základu daně (viz stanovisko

generální advokátky Trstenjak ze dne 12. ledna 2012 ve věci C-591/10, bod 6) a nebylo konstatováno samotným Soudním dvorem, ale vycházelo pouze z poznatků orgánu nebo soudu členského státu. Soudní dvůr navíc ve věci Wortmann zdůraznil, že „předkládající soud musí ověřit“, zda clo bylo vybráno v rozporu s unijním právem (bod 39). I toto konstatování by mohlo nasvědčovat tomu, že porušení unijního práva jakožto podmínka nároku na výplatu úroků podle unijního práva stanovená Soudním dvorem je dáno i tehdy, jestliže orgán členského státu stanoví clo v rozporu s platnými ustanoveními unijního práva a vnitrostátní soud konstatuje porušení tohoto práva.

- 18 Kromě toho Soudním dvorem opakovaně zdůrazněný aspekt týkající se kompenzace majetkových nevýhod, které vznikly jednotlivci z důvodu nemožnosti disponovat peněžními částkami (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 27. září 2012, Zuckerfabrik Jülich, spojené věci C-113/10, C-147/10 a C-234/10, bod 65, a ze dne 18. dubna 2013, Irimie, C-565/11, bod 21), se může uplatnit stejným způsobem v situacích, v nichž jsou jednotlivci odvody uloženy protiprávně, jelikož vnitrostátní orgán nesprávně uplatnil unijní právo. Pro osobu povinnou platit odvody by neměl existovat rozdíl v tom, zda je zaplatila na základě nařízení nebo normy, které jsou v rozporu s unijním právem, nebo na základě pouhého rozhodnutí celního orgánu, které je v rozporu s unijním právem, tak jako je tomu v projednávaném případě, protože je nesprávné. V obou případech jednatel nedisponuje odvedenou peněžitou částkou, kterou by mohl volně použít, kdyby celní orgány správně uplatnily unijní právo.
- 19 Senát měl navíc rovněž za to, že podle judikatury Soudního dvora spočívá důvod přiznání úroků rovněž v zákazu bezdůvodného obohacení (viz stanovisko generální advokátky Sharpston přednesené dne 27. října 2011 ve spojených věcech C-113/10, C-147/10 a C-234/10, Zuckerfabrik Jülich a další, bod 125). Jestliže členský stát vybere od hospodářského subjektu částku, na kterou tento stát nemá právní nárok, je bezdůvodně obohacen. K tomuto bezdůvodnému obohacení členského státu ale dochází bez ohledu na důvod, pro nějž došlo k neoprávněnému zvýšení majetku tohoto státu.
- 20 A konečně, odvolací senát poukázal na to, že Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 18. ledna 2017, Wortmann (C-365/15), upozornil na situace, v nichž následná oprava cel zaplacených v nesprávné výši nevede ke vzniku nároku na úroky (viz body 29 a násl. rozsudku). Pro tyto situace je však samozřejmě společné, že se přepočítání výše cla provádí na základě dodatečných informací. V projednávané věci přitom clo bylo vráceno nikoliv na základě doplňujících informací o skutkovém stavu, ale na základě rozhodnutí soudu členského státu, který dodatečný výměr cla daného úřadu zrušil z důvodu, že tento nesprávně použil relevantní ustanovení unijního práva.
- 21 Vzhledem k výše uvedeným pochybnostem ohledně výkladu příslušných ustanovení unijního práva se senát rozhodl předložit Soudnímu dvoru Evropské unie žádost o rozhodnutí o předběžné otázce uvedené ve výroku.

[OMISSIS]

PRACOVNÍ DOKUMENT